

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lipca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku D. R.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.
z udziałem Przedsiębiorstwo PHU D. Spółka z o.o. w K.
o składki,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 lipca 2014 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 24 kwietnia 2013 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. przyznaje radcy prawnej M. N. - Kancelaria Radcy Prawnego
w P. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) kwotę 5400
zł (pięć tysięcy czterysta) powiększoną o stawkę należnego
podatku od towaru i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy
prawnej świadczonej na rzecz wnioskodawcy w postępowaniu
kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2013 r., III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację wnioskodawcy D. R. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. z dnia 20 sierpnia 2012 r., w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w P. o składki, przy udziale zainteresowanego Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Usługowo – Handlowego R. Sp.

z o.o. w K.. Zaskarżonym wyrokiem oddalono odwołanie wnioskodawcy (członka zarządu spółki PPUH R. Sp. z o.o.) od decyzji organu rentowego z dnia 30 grudnia 2009 r., ustalającej odpowiedzialność wnioskodawcy z tytułu zaległych składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w łącznej kwocie 273.610,73 zł. Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia Sądu pierwszej instancji jak i ich ocenę prawną, przyjmując, że wnioskodawca ponosi odpowiedzialność za zaległości składkowe powstałe w czasie gdy był on członkiem zarządu spółki. Sąd podkreślił, że istotne znaczenie dla takiej oceny ma fakt oddalenia w dniu 28 czerwca 2006 r. wniosku o ogłoszenie upadłości spółki, zgłoszonego przez jej wierzyciela, wobec braku środków na pokrycie kosztów prowadzenia postępowania upadłościowego, co potwierdza stwierdzenie, że jego zgłoszenie nie nastąpiło we właściwym czasie w rozumieniu art. 116 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (jednolity tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 749 ze zm.)

Powyższy wyrok zaskarżył w całości skargą kasacyjną pełnomocnik wnioskodawcy zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez niewłaściwą wykładnię i zastosowanie art. 116 § 1 i 2 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1442 ze zm.) i przyjęcie, że wnioskodawca „nie wykazał przesłanek zwalniających go z odpowiedzialności za zaległe składki, a to że wniosek o stwierdzenie upadłości został złożony we właściwym czasie i bez jego winy oraz stwierdzenie, że nie wskazał on mienia spółki, z którego może nastąpić egzekucja z majątku spółki”, a także „przyjęcie, że Organ rentowy (...) we właściwy sposób wykazał bezskuteczność egzekucji z majątku spółki”. Pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i uchylenie decyzji organu rentowego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, wraz z orzeczeniem o kosztach pomocy prawnej świadczonej z urzędu i nieopłaconej przez wnioskodawcę w całości ani w części.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono istotnym zagadnieniem prawnym polegającym na ustaleniu kryteriów bezskuteczności egzekucji, w obliczu posiadanego majątku dłużnika w postaci nieruchomości z

których nastąpiłoby zaspokojenie organu rentowego, oraz wskazano na potrzebę wydłużenia dwutygodniowego terminu do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Ponadto w ocenie pełnomocnika wnioskodawcy skarga jest oczywiście uzasadniona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wstępnie trzeba przypomnieć, że ograniczenia dopuszczalności wnoszenia skargi kasacyjnej wynikają z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 499), rolą tego Sądu w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości pozostaje zapewnienie w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych, podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne i rozstrzyganie innych spraw określonych w ustawach. Skarga kasacyjna nie jest więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, stąd też ewentualna możliwość dalszego postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe (por. art. 177 ust. 1 Konstytucji), które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli:

- 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne,
- 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów,
- 3) zachodzi nieważność postępowania lub
- 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu cytowanego przepisu uznaje się zagadnienie dotychczas niewyjaśnione i nierozwiązane w orzecznictwie, a więc cechujące się nowością i którego rozstrzygnięcie może sprzyjać rozwojowi prawa.

W utrwalonym orzecznictwie przyjmuje się, że powołanie się na tę okoliczność wymaga, obok sformułowania tego zagadnienia, także przytoczenia związanych z nim konkretnych przepisów prawnych, wskazania, dlaczego jest ono istotne oraz przedstawienia argumentacji wskazującej na rozbieżne oceny prawne (por. postanowienia: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11, z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51, z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, LEX nr 180841). W sytuacji gdy podstawą wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania jest potrzeba wykładni przepisów prawa, konieczne jest określenie, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Wypada również dodać, że podobnie jak w przypadku gdy podstawą wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest występujące w sprawie zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), nie zachodzi ona, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, brak nadto okoliczności uzasadniających zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNAPiUS – wkładka z 2003 r., nr 13, poz. 5).

Tymczasem kwestia bezskuteczności egzekucji była już przedmiotem orzecznictwa Sądu Najwyższego, w którym przyjęto, że oceny bezskuteczności egzekucji dokonuje się biorąc pod uwagę datę wydania decyzji w tym przedmiocie. Bezskuteczność tę, jak wywiódł Sąd Najwyższy w uchwale podjętej w składzie siedmiu sędziów 13 maja 2009 r., sygn. I UZP 4/09 (OSNP 2009 nr 23-24, poz. 319) należy rozumieć jako sytuację, w której nie ma jakichkolwiek wątpliwości, że nie zachodzi żadna możliwość zaspokojenia egzekwowanej wierzytelności z jakiegokolwiek części majątku spółki. Bezskuteczność egzekucji jest więc stanem obiektywnym, a przyczyny, jakie doprowadziły do jego powstania, pozostają bez znaczenia dla stwierdzenia jego zaistnienia. Przepis art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej uzależnia bowiem odpowiedzialność członków zarządu spółek kapitałowych wyłącznie od zaistnienia bezskuteczności egzekucji w stosunku do

spółki nie odnosząc się do przyczyn takiego stanu rzeczy. Przyczyny te są więc prawnie obojętne dla stwierdzenia braku możliwości zaspokojenia egzekwowanej wierzytelności z majątku spółki. Ponadto w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r., II UK 336/08 (niepublikowany) wskazano, że bezskuteczność egzekucji w rozumieniu 116 § 1 Ordynacji podatkowej, ma miejsce wówczas, gdy wierzyciel dysponuje postanowieniem o umorzeniu postępowania egzekucyjnego ze względu na jego bezskuteczność. Taki sam w swoich skutkach charakter mają postanowienia o umorzeniu postępowania upadłościowego (art. 361 pkt 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze jednolity tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1112 ze zm.), względnie o odmowie jego wszczęcia (art. 13 ust. 1 i 2 prawa upadłościowego i naprawczego), gdy majątek spółki nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania.

Jeśli wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazuje także na oczywistą zasadność skargi (tak jak w ocenianej sprawie), to w jego uzasadnieniu powinny się znaleźć odpowiednie wywody potwierdzające tę okoliczność. Skarga jest bowiem oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPIUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPIUS 2003 nr 18, poz. 437). Za wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2011 r., I PK 43/11 (niepublikowany), warto też wskazać, że jednocześnie uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi. Przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt 1 i 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. wzajemnie się krzyżują i wykluczają możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zarówno z uwagi na interes publiczny (pkt 1 powołanego przepisu), jak i prywatny skarżącego (pkt 4 powołanego przepisu). Trudno sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której wyrok jest oczywiście wadliwy a

jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy orzekł o kosztach procesu na podstawie art. 98 k.p.c., określając taryfowe wynagrodzenie pełnomocnika zgodnie z § 6 pkt 7 oraz § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 490).